

EXCEPTIO – negativen pogoj v tožbenem obrazcu, ki nalaga sodniku, da preišče resničnost toženčevih ugovorov. Če so upravičeni, lahko izvzamejo toženca od obsodbe.

e° doli – »če se v tisti zadevi ni nič zgodilo po hudobni nepoštenosti tožnika in se tudi (sedaj nič takega) ne godi«

- s to ekscipijo si pomaga prevarani toženec, kadar ga nepošteni toži za izpolnitev zvijačno mu naložene obveznosti
- pretorski oporočni dedič zoper tožbo civilnega intestatnega dednega upravičenca (po rescriptu Antonina Pija)
- **e° doli specialis** ali **præteriti** – če je tožnik nepošteno ravnal v preteklosti
- **e° doli generalis** ali **præsentis** – če nepošteno ravna zdaj, ko je naperil tožbo

e° doli generalis – toženec je lahko obdržal stvar, dokler mu lastnik ni povrnil stroškov

- uporabna tudi za toženca, ki je imel stvar kot stvarnopravni upravičenec v posesti (npr. zastavni upnik) ali v detenciji (npr. užitkar)

e° dominii – ekscipija civilnega lastnika, ki je bil tožen s publicijansko tožbo, ker se je »pobrigal« za svojo stvar pred iztekom priposestvalne dobe

- tožnik je zaradi te ekscipije redno zavrjen, razen če ima on *REPLICATIO REI VENDITÆ ET TRADITÆ*

*e° evictionis imminentis – ekscipija zaradi preteče evikcije (kupec, ki še ni plačal kupnine, ko se začne pravda zaradi evikcije, sme odložiti plačilo kupnine)

e° exonerandæ libertatis causa – ekscipija, ki jo je imel osvobojenec, ki se je zavezal patronu za tolikšne dajatve in storitve, da od oprostitev ničesar nima, zoper tožbo patrona

e° iureiurando – ekscipija, ki jo ima dolžnik, ki je upniku na njegovo zahtevo prisegel, da mu ni ničesar dolžan, zoper upnikovo tožbo na vračilo dolga (dolžnik mora samo dokazati, da je bila taka prisega na podlagi pakta iusiurandum opravljena, ne pa tudi da mu že prej ni bil dolžan)

e° legis Cinciae – ekscipija, ki jo ima darovalec, ki je daroval preveč (po lex Cincia), pa ga obdarjenec toži na izpolnitev (uprabna dokler ni obdarjenec darila popolnoma pridobil – na njem pridobil posest in lastnino)

- od Severov naprej lahko tako izpodbija darilo le darovalec sam, ne pa tudi njegovi dediči

e° legis plætoriae – za ogoljufanega nedoletnega doraslega pod 25-im letom, ki je tožen za izpolnitev goljufivega posla

e° mercis nondum traditæ – s to ekscipijo pretor sprva pomaga tistemu kupcu, ki je kupil neko stvar na dražbi od bankirja, pa je ta zahteval od njega plačilo kupnine, čeprav mu še ni izročil prodane stvari; klasično pravo jo pripozna vsakemu kupcu

*e° non adimpleti contractus – ekscipija zaradi neizpolnjene pogodbe

- če ena stranka dvostranskega kontrakta (inominatnega kontrakta, kupne in prodajne pogodbe, ...) terja drugo k izpolnitvi pa sama še ni izpolnila ali ni pripravljena izpolniti

e° non numeratæ pecuniæ – ekscipija, ki jo ima dolžnik, ki je tožen na vrnitev dolga, če mu upnik sploh ni izplačal posojila (prej samo za denar, po Just. tudi za druga posojila)

e° quod metus causa – za stranko, ki je tožena na izpolnitev tega, kar se je z izsiljenim PP zavezala (»če se v tej zadevi ni zgodilo kaj iz strahu«)

e° pacti conventi (ekscipija zaradi sklenjenega dogovora) – »če ni bilo med tožnikom in tožencem dogovorjeno, da se tisti denar (pri odlogu npr. 5 let) ne bo terjal«

- pri odpustu dolga je bila ekscipija trajna : e° peremptoria sive perpetua

- pri odlogu dolga pa je bila samo začasna: e^o dilatoria

e^o pacti de non petendo – eksepcija, ki jo ima dolžnik, če ga upnik toži za izpolnitev (prekmalu), čeprav sta sklenila pactum de non petendo

- če ena stranka po poravnavi hoče uveljavljati prvotne sporne ali dvomljive zahtevke, ki s poravnavo niso bili pripoznani – po Julijanovem ediktu se še imenuje tako, pozneje (morda že v poznem klasičnem pravu) pa se imenuje e^o transacti negotii

e^o rei donatae et traditae - “če ni tožnik tožencu sporne stvari podaril in izročil” – pri *REI VINDICATIO*

e^o rei iudicate = ugovor razsojene zadeve – eksepcija, da je bila v tej stvari že izrečena razsodba (NE BIS IN IDEM)

*e^o rei venditae et traditae – “če ni tožnik tožencu sporne stvari prodal in izročil” – pri *REI VINDICATIO*

e^o SCⁱ Macedoniani - eksepcija, ki jo ima sin pod očetovsko oblastjo, če je tožen na vračilo dolga (glej SC Macedonianum)

e^o SCⁱ Velæani – eksepcija, ki jo ima ženska, če je tožena za izpolnitev poročstva (ali druge intercesije) – glej SC Velæanum

e^o si non convenit, ut sibi res sit obligata – »če ni bilo dogovorjeno, da je stvar njemu zavezana (zastavljena)«

e^o spolli – (občepravno) škofi, ki so nasilno izgubili svoje imetje ali škofijo, so smeli odkloniti, da bi se spustili v pravdo, preden jim ni bilo povrnjeno, kar jim je bilo odvzeto. Praksa razširi to eksepcijo tudi na druge osebe.

replicatio doli – uporabi upnik za izpodbijanje pakta de non petendo (kot odgovor na eksepcijo pacti conventi), če je dokazal, da ga je sklenil, ker ga je nasprotnik prevaral

replicatio legis Cinciae – uporabi jo darovalec, če je kako res Mancipi (prevelike vrednosti po lex Cincia) obdarjencu samo izročil, jo pred koncem priposestvovalne dobe zahteval nazaj z reivindikacijo, pa je potem obdarjenec uporabil e^o rei donatae et traditae

replicatio pacti – replikacija tožnika, ki je s tožencem najprej sklenil pactum de non petendo, kasneje pa še pactum de petendo (ki prvega razveljavi), pa je toženec pri tožbi uveljavil eksepcijo pacti conventi

replicatio rei venditae et traditae – replikacija tožnika, če je tožil civilnega lastnika s publicijansko tožbo, ta pa se je branil z *exceptio dominii*, čeprav je tožniku sporno stvar prodal in izročil, na način da ta ni dobil na stvari civilne lastnine (prodal res Mancipi samo s tradicijo, dobrovernemu posestniku prodal in izročil stvar, ki takrat še ni bila njegova, zdaj pa je)

replicatio si non mihi ante pignori hypothecae nomine sit res obligata – replikacija, da je bila ista stvar že prej njemu zastavljena (odgovor na *exceptio si non convenit, ut sibi res sit obligata*) – če kasnejši zastavni upnik toži prejšnjega za prepustitev posesti

si praedium stipendiarium (tributarium) petatur – podobno kot eksepcija uvrščena v tožbeni obrazec, če je toženec imel provincialno zemljišče v nesporni posesti 10 let inter praesentes oz. 20 let inter absentes